

liandi. Quod si Ecclesia violata, seu polluta tantum sit benedicta, potest reconciliari per simplicem Sacerdotem, aspersione, scilicet aqua benedicta etiam sine licentia Episcopi. *t. fin. h. t. L. fin. tit. 10. p. 1.*

TIT. XLI

De Celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistiae, & Divinis Officiis.

358 **E**ucharistia Graecè, Latine, significat gratiam optimam, seu gratiarum actionem. Est igitur Sacramentum, quatenus est signum visibile invisibilis gratiae: est Testamentum, quatenus est instrumentum authenticum Divinae voluntatis, & promissionis vitae aeternae: est Sacrificium, quatenus Deo offertur in agnitionem supremi ejus domini. Et quidem Eucharistia olim habuit plures figuras in Lege veteri, quarum praecipua fuit *Agnus Paschalis*. In Missa tamen comparatur Sacrificio Abel, Abrahæ, & Melchisedech. Signa quidem Eucharistiae sunt oblatio Melchisedech, respectu ejus, quod est Sacramentum tantum: manna respectu ejus, quod est res tantum, & Agnus Paschalis respectu ejus, quod est res, & Sacramentum. Profecto: Sacramentum tantum stat in materia, scilicet in pane, & vino. Res tantum est effectus hujus Sacramenti, scilicet, gratia. Res & Sacramentum est Corpus verum Christi Domini. *D. Thom. in 3. p. q. 73. art. 6.* & sanè inter omnia Sacramenta Legis veteris, & novae excellentissimum, Sacrosanctum, mirabile, venerandum, maximeque Divinum Sacramentum Eucharistiae habetur. Eucharistia namque dicitur, quia cum gratiarum actione offertur Aeterno Patri, principaliter quidem à Christo, à Sacerdote tamen ministerialiter. *Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, cap. 1. & 2.* Et licet hoc Sacramentum sit posterius baptismo in perceptione, est tamen prius in intentione, quin omnium Sacramentorum perfectio est: pluribus insuper nominibus Eucharistia indigitatur, sed frequentiora sunt sequentia: *Synaxis, convivium, sacrum convivium, panis Angelicus, Cena Dominica, memoriali Passionis, Hostia, Victimæ, Viaticum, & alia, de quibus com. DD. Praeterea: Eucharistia est Sacrificium, & Sacramentum: quia Sacrificium pertinet ad primam Rubricae partem; quia Sacramentum ad secundam*

spectat. Et quando Eucharistia absolute dicitur, ut Sacramentum significatur, & sic aptè describitur: *Est Sacramentum continens sub specie panis, & vini, vel alterius eorum, Corpus, & Sanguinem Christi ad refectionem spiritualem animarum, Divinitus institutum. Joan. 6. Trid. sess. 13. de Euchar. cap. 2.* quatenus Sacrificium est, dicitur *Missæ*, quod nomen Hebraeorum est; teste Nebrissensi, à verbo *Missach*, quod oblatum significat, deductum. Vel sic dicitur à verbo *Mitto*: quia olim Cathedram ante oblationem dimittebantur, & fideles hodie dimittuntur, Sacrificio peracto, per illa verba: *Ite Missa est*, id est, ite, nam Hostia ad Coelos Missa est. *L. 58. tit. 4. p. 1. ibi: Missa tanto quiete deit, como cosa embiada. D. Thom. in 3. p. q. 83. art. 3. ad 9. ibi: Et propter hoc, etiam Missa nominatur, quia per Angelum Sacerdos preces ad Deum mittit, sicut Populus per Sacerdotem: vel quia Christus est Hostia nobis Missa à Deo. Unde & in fine Missæ Diaconus in festis diebus Populum licentia, dicens: Ite Missa est, scilicet Hostia ad Deum per Angelum, ut scilicet, sit Deo accepta. Missa ergo est actio, quae ex institutione Christi Domini in memoriam Passionis ejus, panis, & vini in ejusdem Corpus, & Sanguinem consecrantur, & sub eorum speciebus Deo offeruntur. Et est verum, & excellentissimum novae Legis Sacrificium. *Trid. sess. 22. can. 1.* superans omnia Legis veteris sacrificia; sed ut clarius hæc percipiatur materia, aliquid de Sacrificiis praenotare oportet.*

359 **Sacrificium** equidem in genere est oblatio Deo super altari facta in recognitionem domini, & Majestatis ipsius cum aliqua destructione, vel imitatione notabili, saltem moraliter rei oblate. Sacrificia enim apud omnes Gentes in usu fuerunt. Sic apud *Virgil. Aeneid. 2.* habetur: *Hanc pro Palladio moniti pro lumine laeso, effigiem statuere, nefasque triste piaret.* Sic etiam apud *Ovid. lib. 12. Metam.* Aggamenon filiam Dianæ sacrificare intendit *Castumque datura cruorem stentibus ante aram stetit Iphigenia Ministris.* Deo etenim verò à tempore Abel sacrificia offerri ceperunt: & à Moyse cepit sacrificium Agni Paschalis. Sacrificium autem, vel est *cruentum*, in quo scilicet sanguis effunditur; vel *incruentum*, in quo non effunditur sanguis. Et quidem aliquando offerebatur aliquid animatum, ut bos, & dicebatur *Hostia*, vel *Victima*: aliquando, quid inanimatum, & solidum offerebatur, & dicebatur *immolatio*; aliquando offerebatur quid inani-

animatum, & liquidum, ut vinum, dicebatur *libamen*, quamvis saepe praedictae voces confundantur, & aliae pro aliis usurpentur. Sacrificium in Lege veteri ratione formae erat triplex. 1. quidem erat *Hostia pro peccato*, quae partim Sacerdoti tribuebatur, & partim comburebatur, offerebaturque ad obtinendam peccatorum remissionem: quod si offerebatur sacrificium pro peccato Populi, vel specialiter pro peccato Sacerdotis, totum comburebatur: & hoc sacrificium conveniebat statui poenitentium in satisfactionem peccatorum. 2. erat *Hostia pacifica*, quae offerebatur Deo, vel pro gratiarum actione, vel pro salute, & prosperitate offerentium; & quidem ex debito beneficii, vel accepti, vel accipiendi: & hoc convenit statui proficientium in implectione mandatorum: & talis Hostia dividebatur in tres partes: una enim pars incendebatur ad honorem Dei, alia pars in usum Sacerdotum cedebat: tertia vero offerentibus applicabatur: ad significandum, quod salus hominis procedit à Deo, dirigentibus Ministris Dei, & cooperantibus ipsis hominibus, qui salvantur. 3. sacrificium *holocaustum* dicebatur, quasi *totum incensum*, in quo scilicet tota victima, pelle excepta, concremabatur, eratque sacrificium unice in honorem supremæ Majestatis Divinae oblatum, & conveniat statui perfectionis in implectione consiliorum, & idè totum comburebatur, ut sicut totum animal resolutum in vaporem, sursum ascendebat, ita etiam significaretur, totum hominem, & omnia, quæ ipsius sunt, Dei dominio esse subjecta, & ei esse offerenda. His omnibus successit in Lege Gratiae unicum Missæ sacrificium, cujus cetera omnia figura erant. *Trid. sess. 22. de Sacros. Missae, c. 1. D. Thom. 1. 2. q. 102.* Ratione tamen finis quadruplex distinguitur sacrificium. 1. *Latreuticum*, quod purè ad Dei cultum. 2. *Eucharisticum*, quod specialiter in gratiarum actionem. 3. *Propitiatorium*, quod ad remissionem culpæ, & poenæ. 4. *Impetratorium*, quod ad aliquid à Deo obtinendum offertur. Holocaustum erat pro Latreutico: Hostia pacifica pro Eucharistico, & Impetratorio, Hostia tamen pro peccato, pro Propitiatorio. *D. Thom. 1. 2. q. 102. art. 3.* Missa verò est sacrificium Latreuticum, Eucharisticum, impetratorium, & propitiatorium, ac proinde omnibus Legis veteris sacrificiis superabundè æquivalens. *Trid. sess. 22. Can. 3.* Hinc effectus Missæ sunt quatuor. 1. est Dei complacentia: siquidem Christus Dominus, qui est principalis offerens, & victima oblata per hoc sacrificium Deo exhibet perfectissimum Latra-

cultum, in quo Deus complacentiam habet, 2. est gratiarum solutio pro Dei beneficiis: nam beneficia Dei recognoscuntur cum oblatione hujus Hostiae pro debito gratiarum solvendo: & respectu horum effectuum, hoc sacrificium causat simpliciter infinitè in actu secundo: quia Deus infinitè, & summè sibi complacet in hoc sacrificio, & bonum infinitum pro gratis redditur. 3. est remissio peccatorum, quoad culpam, & poenam: diversimodè tamen: nam poenæ remittuntur immediatè per applicationem satisfactionem Christi: peccata verò, saltem mortalia, non remittuntur immediatè, sed solum mediatè, quatenus Deus propter hoc sacrificium auxilia peccatoribus confert ad contritionem, & confessionem, ut hoc modo peccata delcantur. Sic ex *Trid. sess. 22. c. 2. & Can. 3. D. Thom. Suar. & alii.* 4. denique effectus est impetratio omnis generis beneficiorum, etiam temporalium, quatenus hæc ad aeternam salutem conducunt. Respectu horum effectuum, hoc sacrificium causat actu simpliciter finite: quia Deus illud non acceptat, nisi ad remissionem, & impetrationem actu finitas. Hinc est, quod pro eodem fine multiplicentur sacrificia, & plus pluribus, quam uno obtineatur, & minus prosit unum sacrificium pro pluribus, quam pro uno oblatum. *Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 45. Suar. & alii communiter.* Longiore de his texere disputationem ad Theologos pertinet. Christus enim Dominus, qui in Cruce semel fuit victima cruenta, saepius in Missa victima incruenta offertur: imò & ipse est Minister principalis hujus sacrificii. *c. 1. de Sum. Trinit. ibi: Ipse Sacerdos est sacrificium Jesus Christus. Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, c. 2.* Sacerdos verò est secundarius hujus sacrificii Minister, qui personam Christi representans, Deo hoc sacrificium offert, & est quasi Vicarius Ecclesiae. Profecto hoc Missæ sacrificium est idem numero cum sacrificio Crucis quoad substantiam rei oblate, & principalem offerentem: quia utrobique idem est principalis offerens, & victima oblata, nempe Christus: differunt tamen quoadmodum, tempus, locum, ritus, caeremonias, & alias circumstantias. *Trid. sess. 22. de Sacrific. Missae, c. 2. ait: Una enim, eademque est Hostia: idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui scipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Et licet in sacrificiis Legis Veteris non sumeretur caro animalium, in hoc tamen sacrificio caro Christi offertur: quia oportet, quod veritas figuram excedat. Et merito quidem caro humana offertur. 1. quia ex eo, quod

est humane naturæ caro, congruè offertur pro hominibus, & ab eis sub Sacramento sumitur. 2. quia ex eo, quod erat passibile, & mortale, apta utique erat immolationi. 3. quia per hoc, quod erat sine peccato, efficac erat ad peccata emundanda. 4. quia ex eo, quod erat caro ipsius offerentis erat Deo accepta propter ineffabilem charitatem suam caræ offerentis. *D. Thom. in 3. p. q. 148. art. 3. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10.*

Quoad obligationem hoc sacrificium offerendi, sciendum est, quod in singulis Ecclesiis Cathedralibus, Parochialibus, & Conventualibus debet quotidie celebrari Missa, si conveniens, seu mediocriter numerus Sacerdotum sit. Insuper Sacerdos ratione ordinis aliquoties tenetur hoc sacrificium sub gravi offerre, ne in vacuum gratiam Dei recepisse videatur. *arg. c. 9. h. t. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10.*

Quoad obligationem hoc sacrificium offerendi, sciendum est, quod in singulis Ecclesiis Cathedralibus, Parochialibus, & Conventualibus debet quotidie celebrari Missa, si conveniens, seu mediocriter numerus Sacerdotum sit. Insuper Sacerdos ratione ordinis aliquoties tenetur hoc sacrificium sub gravi offerre, ne in vacuum gratiam Dei recepisse videatur. *arg. c. 9. h. t. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10.*

Quoad obligationem hoc sacrificium offerendi, sciendum est, quod in singulis Ecclesiis Cathedralibus, Parochialibus, & Conventualibus debet quotidie celebrari Missa, si conveniens, seu mediocriter numerus Sacerdotum sit. Insuper Sacerdos ratione ordinis aliquoties tenetur hoc sacrificium sub gravi offerre, ne in vacuum gratiam Dei recepisse videatur. *arg. c. 9. h. t. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10. Suarez in 3. p. D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 10.*

vel Ecclesia diruta: quippe tunc Episcopus alium locum designare potest. Si enim Ecclesia incensa, vel diruta sit, in Capellis eum tabula consecrata interim Missa celebrari jus ipsum permittit. *c. 30. de Cons. D. 1. ubi additur. In itinere vere positis, si Ecclesia defuerit, subito jure intenditur, si tabula Altari consecrata, cæteraque sacra ministeria ad id officium pertinentia ibi assuerint. Missæ rari solemniter celebrari conceditur, aliter omnino interdicitur. In Oratoriis privatis ex privilegio Apostolico potest sane Missa celebrari. In Oratorio Palatii Episcopalis Missa celebrari nequit, quando Episcopus non est præsens, quippe non est privilegium locale, sed personale. *Maest. Hiero-Lexic. V. Oraculum. Præterea Clemens XI. in Decr. 25. Dec. 1703. declarat Episcopis, & his majoribus Prelatis, etiam Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub pretextu clausi in corpore juris, neque alio quocumque titulo, nullo modo licere extra domum propriæ habitationis in domibus Laicis, etiam in propria Diocesi, quod fortius interligitur in aliena, etiam si Diocesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacramentum Missæ sacrificium celebrare, sive celebrari facere: nec pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus, casibus Oratorum, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscunque Ordinis Militaris etiam Sancti Joannis Hierosolimitani, aut alius quibuscumque Sacerdotibus, qui etiam essent Episcopi in iis celebrare in diebus Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in indulto exceptis: in reliquis vero diebus prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis in præfactis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quæ in indulto conceditur, fuerit celebrata, super quo celebratur tenetur diligenter inquirere, & de eo seoptime informari: atque illa etiam in casibus præmissis celebrari nequeat post Meridiem, demandando ulterius, & declarando in omnibus hujusmodi casibus personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere: Quo vero ad Altare portatile, iterum inherendo declarationibus prædictis, censuit, licentias, seu privilegia concessa nonnullis Regularibus in C. In his, de Privileg. Et per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinarij licentia in locis, in quibus degunt, omnino revocata esse per idem Concilium (Tridentinum) adque dictis eisdem Regularibus pro-**

libendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout presentis tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quavis Regulares, procedant, tamquam Sedis Apostolicæ delegati ad pœnas præscriptas per idem Sanctum Concilium in Dec. sess. 22. c. un. usque ad censuras late sententiæ, tributa etiam iisdem facultate per hoc Decretum ita procedendi. perinde, ac si per Sanctam Sedem specialiter concessa fuisset. Et ita Sanctitas sua declarat, & servari mandat. Et quamvis ex prædicto Decreto inferri videatur, quod non possint Episcopi non solum privata oratoria concedere, ut ibidem celebraretur semper & per modum habitus, sed quod nec possint concedere licentiam, ut aliquoties in anno ex aliqua juxta causa celebraretur, ut aliqui tenent: nihilominus alii hoc quidem concedunt, & sæpe usus confirmat. *Lacr. lib. 6. p. 2. n. 263. qui n. 275. ex privileg. Comp. Societ. V. Oratoria, ait, quod possunt nostra Societas Provincialis, nullius requisita licentia, privata Oratoria erigere: neque Regularium Oratoria indigent Episcopi designatione, vel approbatione, posuntque in illis legi plures Missæ eodem die, non tantum à Regularibus, sed etiam à quocumque alio Sacerdote, cum hoc privilegium potius locale, quam personale censetur, ac proinde immunitate gaudent, non autem sæcularia. *Lezana, Diana, & alii. Commissarius Cruciatæ potest facultatem celebrandi Missam in privatis ædibus concedere, ut ex eorum instructione constat, ubi: Item, que podamos dar licencia para celebrar, y hacer decir Misa en Oratorio particular, siendo primero visado por el Ordinario, y en Altar portatil. Idem possunt subdelegati in Indiis. L. 22. tit. 20. lib. 1. R. Ind. item ex eorum instructione constat. Que podamos dispensar con los Nobles, y otras personas, que nos pareciere de calidad, para que puedan celebrar, o hacer decir Misa una hora antes de la luz, y otra despues de mediodia, aunque sea en Oratorio privado, y en tiempo de Entredicho, en su presencia, y de sus familiares, y domesticos, & parientes. An. 1740. declaravit Benedict. XIV. non licere Missam celebrare in Oratoriis privatis quando eidem Missæ, aliqui ex his quibus principaliter indultum concessum est, non interfuerit, & idem antea censuit sacra congregatio Concilii die 3. Decembris equidem anni 1740. cujus resolutione diu, approbata fuit à eodem Benedicto. XIV. verum etiam decreto publicè evulgando voluit omnibus notum fieri. ***

361. Olim quidem tempore Apostolo-

rum, & proximè sequenti nulla hora præfinita erat pro conficiendo sacro, propter sævas Tyrannorum persecutiones: quibus postea sedatis, statutum fuit, ut Missa ante horam diei tertiam, minime celebranda esset, quia & eadem hora Dominus crucifixus est, & super Apostolos Spiritus Sanctus descendisse legitur. *c. 48. de Cons. D. 1.* In diebus autem jejunii, præcipuè Quadragesimalis, olim sacrificium Missæ non offerebatur, nisi ex hora nona, Vespertino expleto officio. *c. 50. de Cons. D. 1.* unde derivatum est, ut post horam nonam canteur Missa in diebus jejunii, & in Quadragesima vespere ante prandium dicantur. *Sic D. D. Emmanuel Gonzalez, Tellez, in c. 1. h. t. n. 11. & 12. Hodie tamen in Trid. sess. 22. in Decr. de Observando in celebr. Missæ, dicitur: Ne superstitioni locus aliquis detur, Elicto, & pœnis propositis caveant (Episcopi) ne Sacerdotes alii, quam debitis horis celebrent, ne ve ritus alios, aut alias caeremonias & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, que ab Ecclesiâ probatæ ac frequentè, & laudabili usu receptæ fuerint: ac proinde Missa privata est dicenda, teste universali Ecclesiæ consuetudine, ex Rubricæ præscripto ab Aurora usque ad Meridiem, nisi aliud privilegium, necessitas, vel aliqua specialis consuetudo suadeat. Regulariter igitur Missa debet celebrari in die, & non in nocte, quia ipse Christus est præsens in hoc Sacramento, qui dicitur *Joan. 9. v. 4. & 5. Me oportet operari opera ejus qui misit me, donec dies est, venit nox, quando nemo potest operari: quamdiu in Mundo sum; lux enim mundi. Et ratio humana, & litteralis esse videtur: quia ante tempus Auroræ, communiter loquendo, non sunt homines convenienter dispositi ad hujusmodi Religionis opus, quod publicè, & cum debita reverentia fieri debet: & quia totum illud tempus matutinum usque ad meridiem aptissimum est ad hujusmodi ministerium. Missa ergo debet in die celebrari, ait *D. Thom.* ita tamen, quod principium diei non à media nocte, nec ab ortu Solis, sed est, quando substantia Solis apparet super terram accipiatur, sed quando incipit apparere Aurora. Tunc enim quodam modo dicitur Sol ortus, in quantum claritas radiorum ejus apparet. Unde, & *Mar. 16.* dicitur quod mulieres venerunt ad monumentum orto jam Sole, cum tamen venerint, cum adhuc tenebræ essent ad monumentum, ut dicitur *Joann. 20.* Et sic hanc contrarietatem solvit August. in lib. de Cons. Evang. per Auroram siquidem intelligitur initium crepusculi: hæc in Martio circa æquinoctium præcedit Solem per horam cum quadrante: in**

Junio circa Solstitium per duas horas cum quadrante: in Febuario, & Septembri per horam, & mediam: in aliis mensibus aliquando per duas horas, vel per unam cum tribus quadrantibus: ac proinde excepto Marito semper durat per horam, & dimidiam, ut ex aliis affert. *Lacr. lib. 6. p. 2. n. 226.* Et cum Missa possit inchoari tanto ante Auroram, ut finiatur sub ejus initium, licebit utique cuilibet Sacerdoti Missam incipere duabus horis ante Solis ortum: & Religiosi, qui ex privilegio una hora ante Auroram possunt celebrare, tribus quidem horis ante Solis ortum dicere Missam poterunt. *Suar. in 3. p. D. 80. sect. 4. Filine. & alii.* Nec item potest post Meridiem differri inchoatio Missae: sed debet in puncto horae duodecimae saltem inchoari Missa, ut praxis docet, nisi ratione magna solemnitate, vel alia justa causa differri oporteat. Presbyteri Societatis in utraque India possunt ex concessione *Gregor. XIII. facta 5. Maii 1578.* per Bullam. *Quanta in vinea Domini.* Celebrare Missam per horam ante Auroram, & infra horam post Meridiem. Et ex concessione *Alex. VI. 23. April. 1499. & Clem. VIII. 30. Sept. 1592.* celebrare à duabus horis post mediam noctem usque ad Nonam inclusivè, ut constat ex *Comp. priviil. Soc. V. Missa.* In nocte quidem Nativitatis Domini nostri Jesu-Christi Missa celebrari valet statim post mediam noctem. *c. 48. de Cons. D. 1.* Et olim etiam in Vigilia Paschae Resurrectionis Missa de nocte celebratur. *c. 4. D. 75.* propter hoc quod Dominus nocte reurrexit, cum adhuc tenebrae essent: re manifestum Solis ortum, ut ait D. Thomas. Sed hoc jam hodie non licet, cum hæc consuetudo cessarit. In Capella Papali Missa Nativitatis per duas circiter horas ante mediam noctem celebratur, teste *Jacobo Macri in Hiero-Lexic. V. Missa Nativitatis:* & idem esse asserit in Ecclesia Veneta S. Marci. Et rationem reddit, ex eo quod Bethlehem, ubi natus est Christus est fere 31. gr. longitudinis, Roma verò fere 60. gr. hinc differentia, quæ inter utriusque longitudinis Zenith interjacet est fere 30. gr. Et cum Sol 15. gradus in singulis horis percurrat, Bethlehemitica media nox per duas circiter horas præcedit noctem Romanam ac proinde, quando in Capella Papali, & in Ecclesia S. Marci (nam fere idem accidit) Missa Natalis celebrantur per duas circiter horas ante mediam noctem, imitantur physicam mediam noctem Bethlehemiticam. In aliis autem Ecclesiis in media cujusque propriæ Regionis nocte Missam celebrant. In illis autem di-

matibus, in quibus naturalis Aurora non apparet, attendenda est mortaliter, & politice Aurora, quæ proinde tunc erit, quando communiter, quies terminari solet, ut est declaratum à *S. Cong. Rit. 18. Sept. 1634.* Et hæc quidem de Missis privatis intelliguntur, non de Missis Conventualibus, quas nempe Ecclesiarum Rectores quotidie celebrari facere tenentur, sive cum cantu, sive privatim juxta temporis conformitatem. Missa equidem Conventualis, & solemnis sequenti ordine dici debet. In festis duplicibus, & semiduplicibus, in Dominicis, & infraoctavas, dicta in choro hora tertia. In festis simplicibus & feriis per annum, dicta sexta. In Adventu, Quadragesima, quatuor Temporibus, etiam infraoctavam Pentecostes, & Vigiliis, quæ jejunantur, quamvis sint dies solemnes, Missa solemnitas debet cantari post Nonam. *Ex Rubr. Missal.* Sicque hodie omnes Missæ dicuntur postquam horologium nonam horam usualem diei ante meridiem (*Hispanè: à las nueve del día*) designat. Dicta tamen prius in Choro correspondenti hora. Licet olim prædictæ Missæ respective dicerentur, vel hora tertia (quæ correspondet horæ nonæ usuali diei) vel hora sexta (quæ respondet duodecimæ usuali) vel hora nona (quæ tertia post Meridiem responderet) rationem hanc affert. *D. Thom. in 3. p. q. 83. art. 2. à nobis,* inquit, celebratur Missa hora Dominice Passionis, scilicet, diebus festis: in tertia, quando Jesus crucifixus est linguis Judæorum, & quando Spiritus Sanctus descendit super Discipulos. Vel diebus profestis in sexta, quando crucifixus est manibus Militum. Vel diebus jejuniorum in Nona, quando voce magna clamans, emisit spiritum. Per Missam siquidem solemnem semper intelligimus ait Suarez, Missam illam, quæ Missa diei dicitur: non enim quæcumque Missa, quæ cum cantu dicitur appellatur solemnitas: hæc namque juxta varias consuetudines, & devotionis fieri indifferenter potest, sicut privata dici toto tempore matutino.

362. Licet olim plures in die Missæ potuissent celebrari. *c. 11. de Cons. D. 2.* cum & Leo novem in die aliquando celebrasset, postea tamen ad pauciores, & denique ad unicum fuit restricta facultas. *c. 53. de Cons. D. 1. ibi: Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare: quia Christus semel passus est, & totum Mundum redemit. Non modica res est unam Missam facere: & valdè felix ext, qui unam dignè celebrare potest. c. 12. h. 1. l. 49. tit. 4. p. 1. ibi: Bienaventurado es el que una puede decir dignamente.* Una ergo sufficit, quia Christus semel passus est, & totum Mundum

redemit, ut ait Textus, & ex eo D. Thomas. Et potest quidem quotidie repeti, licet semel in anno scilicet in Hebdomada Sancta Passio Christi recolatur; quia in hoc Sacramento recolitur Passio Christi secundum quod ejus effectus ad fideles derivatur: tempore tamen Passionis recolitur Passio Christi solum secundum hoc, quod in ipso Capite nostro fuit perfecta: quod quidem factum est semel: quotidie autem fructum Dominicæ Passionis Fideles percipiunt: & ideo illa commemoratio fit semel in anno, hæc autem quotidie, propter fructum, & jugem memoriam. Non ergo licet plures in die Missas dicere, nisi urgeat necessitas; v. gr. quando unus Parochus duas habet Ecclesias distantes. Nam tunc potest Parochus utrobique Missam dicere, debet tamen esse jejunus ad celebrandum: raro autem licebit plusquam bis celebrare. *L. 50. tit. 4. p. 1. Et ibid. Greg. Lop. Crescente* verò necessitate etiam tres Missæ dici valebunt. *Lacr. lib. 6. p. 2. n. 239.* In nocte quidem Nativitatis Christi tres profectò cuilibet Sacerdoti Missas dicere licet. *C. Nocte Sancta 48. de Cons. D. 1. Et ibid. Gloss.* Celebratur una ante diem, quæ significat tempus ante Legem, quando eramus in tenebris: Secunda dum dicitur & significat tempus in Lege, quando nondum plena cognitio Dei habebatur: Tertia in die, & significat tempus gratiæ, quando jam plena cognitio habebatur. *L. 49. tit. 4. p. 1.* quando in his Versibus panditur. *Nocte prior sub luce sequens, in luce suprema—Sub Noè, sub David, sub Cruce sacra nota—vel aliter—Quarum prima tibi tempus, quo lege carebant—Altera dat Moysen, designat tertia Christum.* Alii verò sic discurrunt. *Tres in Natali debent Missæ celebrari—quarum prima Sacram Christi signat genituram—Altera venturi designat gaudia Christi—Tertia jam factum quod Lex fore Sacra figurat.* *D. Thom. in 3. p. q. 83. art. 2.* ait, has tres Missas denotare triplicem Christi nativitatem: quarum prima est æterna nobis occulta, & ideo cantatur in nocte. 2. est spirituales, quia Christus oritur tanquam Lucifer in cordibus nostris, & propterea cantatur in Aurora. 3. est Corporalis, secundum quam nobis visibilis apparuit, natus ex Virgine: & ideo cantatur in die, & clara luce post tertiam. Sed hoc intelligitur de Missis Conventualibus non de privatis, teste consuetudine. Et licet tali nocte non deberet fidelium Eucharistia ministrari: tamen ex consuetudine plures tunc solent communionem accipere. Sed jam ab

aliquibus Episcopis prohibetur post cantatam primam Missam, alias duas immediate celebrare, & fideles communicare, ut sæpè à S. C. R. responsum est. * Nullus quidem Sacerdos, etiam Parochus, tres Missas tunc dicere tenetur, cum hoc per modum privilegii concedatur, quo quis potest, non tamen tenetur uti. *C. 6. de Priviil.* Si ergo unam tantum Sacerdos dicat, tertiam, ut potè officio respondentem dicere debet, vel etiam dicere valet Missam tempore, quo celebrat respondentem: si in nocte, primam: si in Aurora, secundam: si verò jam in die claro, tertiam dicet: & quamcumque dicat, de Sancta Anastasia commemorationem facit. Non tamen potest Sacerdos bis celebrare, & semel more laico communicare: solum namque conceditur facultas triplicandi sacrificium, non tamen ter, extra illud, communicandi. Parochus autem habens duas Parochias, potest in una unam Missam, & alias duas in alia celebrare: quin etiamsi velit, potest in quolibet privilegio utendo, tres Missas dicere ad fovendam utriusque Populi devotionem. *Suar. Deinde in Regno Valentia* possunt Sacerdotes Sæculares in die Defunctorum duas Missas, Regulares autem tres celebrare: ut afferunt *Tvullenc. Lacr. lib. 6. p. 2. n. 235. & alii,* qui etiam alia similia privilegia referunt. Et novissime Benedictus XIV. ad instantiam Ferdinandi VI. & Joannis V. Regum Hispaniæ, & Lusitaniæ concessit, quod omnes Presbyteri Sæculares, & Regulares utriusque Regni possint tres Missas in die Commemorationis Defunctorum celebrare, ita tamen, ut secunda, & tertia Missa debeant applicari in communi omnibus fidelibus defunctis, nec pro ipsis elemosyna possit accipi. *Ira in Const. cum nobis 26. Aug. 1748.* * Quo vero extra casus à jure permissos bis, vel plures celebrat, graviter puniendus est ab Inquisitionibus, ad quos hujusmodi delicti puniatio spectat. *Gonz. in c. 3. h. 1.* Præterea in nocte Nativitatis benedicuntur à Pontifice gladius, & pileus, qui solent ad Principes, vel Duces mitti, ad significandum, quod potestas Sæcularis, & administratio justitiæ recipi debet à Rege Regnum. Si Dux quidem præsens sit quintæ lectionem officii illius noctis, superpellico indutus, canere debet: super quod cingit gladium, & pluviali albo insuper induitur, quod à latere dextro apertum est, pileumque in capite habet, quem cum lectionem canit, aufert, & adstanti Ministro consignat. Sed antequam benedictionem petat, evaginato gladio ter percutit terram, terque in aerem vibrat, & super sinistro brachio illo deterso, in vaginam reponit, & lectionem canit, qua-

qua finita predictis exiit paramentis. Si verò Imperator adsit, sicut Federicus IV. anno 1468. tempore Pauli II. adfuisse dicitur, non tegitur pileo: quia Ducale insigne est, sed ejus scutiferi in manu ferunt, & pluviale more solito gerit, evaginatoque gladio modo dicto, canit lectionem septimanam nempe: *Exiit Edictum à Cesare Augusto*. Et ipsi duo Cardinales Diaconi assistunt, & sat est, quod usque ad homiliam canter, si integram lectionem canere nolit, quam unus ex Diaconis assistentibus prosequitur. Sic *Jacob. Maeri. & alii*.

363 In Coena Domini, seu die Jovis Sancto, vel Feria V. majoris hebdomadis (quæ omnia idem significant) cuilibet Sacerdoti privatim celebrare licebit saltem ante inceptam Missam solemnem, ut tenent *Suarez, Vazquez, Lugo, & alii cum Lacroix, lib. 6. p. 2. n. 231*. Habens quidem plures Parochias debet in Coena Domini Missam in principaliori dicere, & ibidem erigere sepulcrum. Sanè consuetudo ubique est introducta, quod Presbyteri, & Diaconi unusquisque Ecclesie in Coena Domini de manu sui Pastoris communicent in solemnè Missa propter representationem Christi Domini, qui eo die primam Missam celebravit, & Apostolos communicavit, in cuius facti memoriam solum primarius Sacerdos celebrat, & alii communicant. Quæ consuetudo licet non esset obligatoria, ubique servari decrevit. Sed hodie major urget obligatio ex *Dec. S. Cong. 17. Sept. 1608*. In die Parasceves, seu die Veneris Sancto, seu Feria VI. hebdomadæ majoris, vel Sanctæ, cum Ecclesia colat Sacrificium Christi crucientum, non celebratur Missa, in qua incurrentè immolatur. *C. 13. de Cons. D. 3. & D. Tom. in 3. p. q. 85. art. 2. ad 2.* ait: quod veniente veritate cessat figura: hoc autem Sacramentum est figura quædam, & exemplum Dominicæ Passionis, & ideo in die, quo ipsa Passio Domini recolitur, prout realiter gesta est, non celebratur consecratio hujus Sacramenti. Ne tamen Ecclesia, ea etiam die, sit sine fructu Passionis per hoc Sacramentum nobis exhibitio, Corpus Christi consecratum in die præcedenti reservatur summendum: non autem Sanguis ob effusionis periculum, & quia Sanguis specialius est imago Dominicæ Passionis. Et ne eodem die Christus vivens, & loquens representetur, quo primo mortuus recolitur. Sumptio Eucharistie in illo die à celebrante accepta non est propriè sacrificium. Quando ipse dicit: *Sic fiat Sacrificium nostrum, &c.* Sacrificium sumitur pro re sacrificata, quæ est Christus sumendus

ab officia celebrante. Idem est, quando ipse dicit: *Orate fratres, ut meum, ac vestrum Sacrificium, &c.* Sic *Suar. & alii cum Laer. lib. 6. p. 2. n. 13*. In Parasceve olim communicabant fideles, hodie tamen prohibetur ex *Decr. S. Cong. 19. Febr. 1622*. pro Viatico autem debet dari. Si Parochus in die Coenæ non relinquat hostiam pro die Veneris, debet potius officia ommittere, quam tali die Sacrificium conficere. *Laer. lib. 6. p. 2. n. 233*. In Sabbato Sancto olim non dicebatur Missa, sed in ipsa nocte legebantur Prophetiæ: quippè tunc per totum diem Sabbati Ecclesia representabat requiem Christi in Sepulchro, & solitudinem suam, & erat quasi in mœnore posita Christi Resurrectionem expectans: & ideo toto illo die usque ad mediam noctem, & initium diei Dominicæ ab oblatione Sacrificii cessabat: postea verò anticipavit tempus illud, & ab illa hora, in qua officium Sabbati celebrat, incipit jam cum gaudio, & alacritate recolere Christi Resurrectionem: Hinc jam ab illa hora cessabit ratio, ob quam Sacrificium prohiberi poterat, consequenterque nunc censetur revocata prohibitio sacrificandi, ut defacto Ecclesia jam ex tunc Sacrificium offert in ipso die Sabbati tempore ante meridiem. Sed non licet alias Missas, etiam privatas, præter unam solemnem, dicere, quæcumque consuetudine non obstante, ut à *Sacr. Cong. Rit. 11. Mart. 1690*. Pontifice approbante Decretum est *Laer. lib. 6. p. 2. n. 234*. Nec item (ut aliqui dixerunt) in Sabbato Sancto, etiam post Missam solemnem, & die Jovis ante Missam solemnem, potest Missa solemnis de corpori præsentis diei nec etiam Missæ privata. *Laer. lib. 6. p. 2. n. 507*. Si festum Annuntiationis occurrit in feria 6. in Parasceve, aut in Sabbato Sancto ex *Decr. S. Congregationis 11. Mart. 1690*. approbato ab *Alex. VIII.* non modo in Choro, id est, quoad officium, & Missam de ipso recitanda, sed etiam in foro, id est, quoad præceptum, & obligationem audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus, transferitur in secundam feriam post Dominicam in Albis, translato ad aliam diem quocumque alio festo in ea feria: forsitan occurrente, nisi hoc fuerit altioris Ritus. Si festum Annuntiationis incidat in Dominicam Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusive, tantum transferitur in Choro, id est, quoad officium, & Missam de ipso recitanda, in feriam 2. post Dominicam in Albis: non tamen transferitur in foro, seu quoad obligationem audiendi Missam, ac abstinendi ab operibus ser-

servilibus: sed quoad hæc duo observandum omnino est eo ipso die, in quem cadit: Imò si post primum triduum Paschæ intra hujus Octavam occurrat, potest ea die una Missa solemnis votiva cantari ubi Annuntiatio est titulus, vel concursus Populi ad celebrandum ejus festum. *Halden. p. 2. tit. 3. f. 91*. Si festum S. Josephi, vel Annuntiationis venerit in feria V. in Coena Domini non solum observandum est præceptum vacandi ab operibus servilibus, sed etiam præceptum audiendi Missam, ideoque per Ordinarios locorum providendum est, ut eo die aliquæ Missæ private ante celebrationem solitæ Missæ Conventualis non desint. *S. Cong. 13. Sept. 1692.*

364 Jam à primis Ecclesie temporibus Missæ pro defunctis offerebantur, & usque nunc offeruntur, licet contra hanc piam consuetudinem Hæretici de more latrare non cessent. Quin, & quotidianis Missæ, & Divini officii precibus non cessat Ecclesia requiem pro ipsis deprecari: & in quolibet mensis principio officium, ac Missam pro illis recitat ex antiquissimo instituto, ut testatur *Alcuinus*. Et insuper in quocumque primo hebdomadis die variæ, à fidelibus pro ipsis funduntur preces, & sic in his Insulis piæ, & universaliter servatur. Item non solum, die obitus Missæ pro defunctis celebratur, sed etiam post diem tertium obitus: qui dies à die sepulture numeratur, & hoc fit ob memoriam Resurrectionis Christi, quæ fuit tertio die post ejus mortem. Item Missa dicitur die septimo in symbolum æternæ quietis, & die trigesimo, quia in *num. 20. v. fin.* habetur, mortem Aaronis per triginta dies fuisse à Populo deploratam. Idcirco *D. Gregorius lib. 4. Dialog.* ordinavit Abbati specioso, ut per triginta dies continuos pro anima Justitiani Monachi Misam celebraret. Et in anno post sepulturam etiam anniversaria celebrantur, quæ Hispanè dicuntur: *Cabo de año*. Tandem pro omnibus defunctis anniversaria generalia ad diem 2. Novemb. stabilita sunt à Bonifacio IV. ann. 609. licet alii aliter de origine sentiant. Tali enim die Missa potest applicari tunc in genere pro omnibus, tum in specie pro aliquibus defunctis. Ex declaratione *S. Cong. 4. Aug. 1663. Laer. lib. 6. p. 2. n. 515*. prima die post festum animarum legitur in nostra Societate Missa pro nostris defunctis, prout in die animarum, sed omnino *familiarumque*. Officium funerale exequiæ nuncupantur, vel quia defuncti voluntas executioni mandatur, vel quia potest ipsum defunctum mortui subsequantur, vel more Præcorum fus-

nebre pompam prosequantur, ut ait *Nebrissensis*. Et licet *Carolus V. Albertum Magnum* imitando, sibi exequias, dum viveret, celebrari jussisset, & hoc licitum, & pium judicent *Navar. Fagund. & alii*, nihilominus *Laym. Castrupal. Gare. Dian. Maeri. & alii* hoc licere negant. Et hoc quidem est conformius sensui communi, & praxi Ecclesie, ut ait *Laer. lib. 6. p. 2. n. 516*. In exequiis fit aspersio aquæ benedictæ super cadaver, vel tumulum, incensoque benedicto thurificatur in symbolum fidel, quod in die iudicii ea corpora incorrupta resurgunt, Missa defunctorum, vel officium nequit fieri in festis primæ classis à primis Vestris usque ad completorium diei sequentis inclusive, etiam corpore presente, & in sepulto. *Sac. Cong. 6. Jan. 1677*. In octavis tamen Epiphaniæ, Resurrectionis, Pentecostes, Corpus Christi, feria 4. Cinctum, feria 2. & 3. & 4. majoris hebdomadæ, in Vigiliis Nativitatis, & Pentecostes solum permittitur Missa solemnis defunctorum corpore presente, & in sepulto. Nec Missa defunctorum privata permittitur in Dominicis, & festis duplicibus, etiam translatis, sed solum una solemnis de corpore presentis. *S. Cong. Rit. 16. Jan. 1677*. quod confirmarunt *Alex. VII. ann. 1562. & Clem. XI. 30. Aug. 1706. Laer. lib. 6. p. 2. n. 507*. Insuper in principio Missalis Romani ex dispositione Summi Pontificis die 29. Sept. 1714. sic habetur: Missa pro defunctis, si ve de Requiem in festis duplicibus contra præscriptum Missalis Romani, nullatenus celebrari debent: quod si ex Benefactorum institutione Missa hujusmodi celebranda incidunt in festum duplex, tunc ne dilatio animabus suffragia expectantibus detrimento sit, in aliam diem non impeditam minime transferantur, sed dicantur de festo currenti cum applicatione sacrificii juxta mentem eorumdem Benefactorum die 5. Aug. 1662. approbatum ab eodem Alexandro VII. Prædictum Decretum ab ipso *Alex. VII. speciali Brevi: Credite nobis*, denuò fuit confirmatum, ac insuper statutum, idem servandum esse, quoad Missas in altaribus privilegiatis ex obligatione celebrandas, & indulgentias per ejusmodi privilegia concessas animabus in Purgatorio existentibus suffragari perinde ac si celebratæ fuissent Missa defunctorum: ac denique declaratum, Anniversaria, & Missas cantatas de Requiem relictas ex dispositione Testatorum quotannis in die ipsorum obitus, etiam in duplici majori contingenti, in prædicto *Decr. 5. Aug. edicto* minime comprehendi, prout antea in una No-

variensi 22. Nov. 1664. eadem S. Cong. declaraverat: die 22. Jan. 1667. Deinde fel. rec. Clem. IX. eadem S. Cong. Decretum alio Brevi, cujus initium: *Cum fel. rec. iterum confirmavit*, & prædictam Alex. VII. dispositionem ad altaria non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius, vel longius tempus, ac non in omnibus, sed aliquo, vel aliquibus tantum hebdomada diebus, nunc, & in futurum, quomodo-cumque privilegiata extendit die 23. Sept. 1669. Tandem proposito dubio: an supra-dictæ Alex. VII. & Clem. IX. declarationes sibi locum vindicarent, etiam in diebus Dominicis, & infraoctavas Pasceatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, aliisque anni diebus, quibus licet à festo duplici non impediantur, adhuc tamen Missæ defunctorum juxta ritum Ecclesiæ celebrari nequeant, quatenus nimirum Missæ, quas iisdem diebus celebrare licet, servata ceteroquin privilegiorum forma ad altaria privilegiata celebrentur. Eadem S. Cong. Rit. 3. Aprilis 1688. prædictorum Pontificum declarationes pro omnibus diebus, quibus juxta Rubricas Missæ defunctorum celebrari non possunt, intelligendas esse respondit: ejusque Decretum subinde confirmatum fuit à fel. rec. Innoc. Papi XI. speciali Brevi, quod incipit: *Alia postquam*, dato die 14. Maii 1688. Etiam prohibitum est, celebrari Missas votivas, vel pro defunctis infraoctavam Corporis Christi die 21. Ju. 1670. approbatum à Clem. X. & infraoctavam Nativitatis Domini. Olim quidem Missa defunctorum solum in agonia dicebatur, & sic facile intelliguntur verba offertorii hujusmodi Missæ, nempe: *Ne absorbeat eas Tartarus, nec cadant in obscurum*: & ea, *fac eas Domine de morte transire ad vitam*. Quæ sanè hodie difficile de Animabus Purgatorii intelligi possunt: nisi nomine Tartari, & Obscuri, Purgatorium intelligamus, deprecantes, ne diu ibi absorbeantur, & ne cadant (secundum nostrum modum intelligendi) in obscuritatem oblivionis, alia plura satis difficilia inveniuntur, quæ solvit Suarez. In Missa defunctorum confitio fit post finitam Missam, nec Episcopus in hujusmodi Missis debet uti septima Candela. 19. Maii. 1607.

365. Profectò aliquando Missæ pro celebrantis devotione extra præscriptum Calendarii solent celebrari, quæ votivæ, quasi voluntaria appellatur, in quibus regulariter Gloria, & Credo omittuntur. C. 4. h. 1. Non tamen possunt celebrari in diebus festo duplici, vel octavis solemnibus duplicia excludentibus impeditis. S. Cong.

Rit. 28. Aug. 1627. nisi aliqua causa gravis, & publica aliud suadeat: & tunc Gloria, & Credo dicitur, & semper legitur in fine Evangelium S. Joannis. Quando in octava alicujus Sancti de eodem, cujus est octava, Missam votivam celebrari contingat, tunc currentem debere celebrari asserit Gavantus. Item si contingat alicujus Sancti Missam votivam celebrari in ejusdem die natalitio, de quo tamen non fit Officium, tunc dicitur Gloria cum tribus orationibus, quarum secunda erit de Sancto, quo fit Officium, ut solet accedere in Titulo alicujus Sacelli, vel Sancti simplicis in die de Officio duplici, aut semiduplici impedito, quæ Missa semivotiva appellari solet. In Missis votivis B. Virginis non dicitur Gloria, nisi in Sabbato, in quo die, etiamsi de ea non fiat Officium, si Missa de ea dicatur, semper cum Gloria dici debet: quippe Sabbatum B. Virginis sacrum est: quæ sicut Sabbatum est janna diei Dominicæ, & hæc symbolum æternitatis, ita B. Virgo æterni refrigerii, & quietis pia janitrix est, unde merito B. Virginis dicitur. Graves siquidem causæ ad Missam votivam, etiam in diebus Dominicis, & festis duplicibus, exceptis festis majoribus Pascheatis, Ascensionis, & similibus, celebrandam censentur, quæcumque bonum commune respiciunt, & necessitas belli, pluvie, aut respiciunt mali communis, salus Summi Pontificis, Episcopi, aut magni Principis periclitantis: Expositio Sanctissimi tam in diebus Baccanaliis, quàm in oratione 40. horarum gratiarum actio pro gratia communi: Item comitia tam Generalia, quàm Provincialia Regularium, sicut in his casibus potest institui processio. In Sacra Lauretana Domo in quacumque Missa votiva B. Virginis semper dicitur Gloria, licet non sit in Sabbato. Ex privilegio potest ibidem per totum annum celebrari Missa Annuntiationis, & quando legitur Evangelium, dicitur: *Missus est Gabriel Angelus in hanc Civitatem*. Et in finali Evangelio dicitur: *Verbum caro hic factum est: sic Macri. Hicro-Lexic. V. Evangelium*. Sed nunc dicitur Missa votiva B. V. de tempore, & nihil additur in Evangelio, solumque in Litanis dicitur: *Angelus Domini hic nuntiavit Mariae*. * In his Insulis singulis anni Sabbatis dicitur Missa solemnis votiva de B. Virgine temporis propria pro Constantia Indorum in Fide, & pro Religionis conservatione in his partibus, quæ causa gravissima sanè, & publica est: quippe maxima est ratio, quæ pro Religione militat. L. 43. ff. de Religio. & sumpt. Hinc

que

que die non impedito festo duplici, i. classis celebratur, diciturque Gloria, Credo, unica oratio, & in fine Evangelium S. Joannis: nec Festi, Vigilia, vel Feriæ occurrenceis commemoratio fit. *Lacr. lib. 6. p. 2. n. 499*. Deinde novem diebus Nativitatem Christi Domini præcedentibus eodem modo, & ex eisdem causis Missa celebratur, est tamen de tempore Adventus, quin, & indulgentia plenaria inter-essentibus his Missis, quas Hispanè dicimus de Aginaldo à Sixto V. concessa est juxta *Grijaban*. Insuper S. R. Cong. prohibet omnino Missas à S. R. Cong. non approbatas, & signanter Missas nuncupatas S. Gregorii pro vivis, & defunctis, quindecim Auxiliatorum, Missam de Patre æterno, & quascumque alias, ut supra non approbatas, exceptis tamen Missis Rosarii, & de Monte Carmelo, quæ sunt permixtæ Regularibus quibusdam, & iisdem dumtaxat: nec possunt ab aliis celebrari, etiam in ipsorum Regularium Ecclesiis. Quod approbatum est ab Urbano, VIII. ut constat ex principio Missalis. In omnibus tamen debent attendi concessionis speciales, ut juxta ipsas dirigamur. Demum olim quando aliquis seculari more se purgabat ab aliqua calumnia, celebrabatur Missa, quæ *judicii* dicebatur, cujus ritus, & caeremonias asserit *Macri. Hicro-Lexic. V. Missa judicii*. Et sic factum legitur de S. Cuneunda, aliisque fœminis dolose calumniatis.

366. Nunc pro praxi oportet, ut Sacerdotem ad Missam celebrandam manducamus. In Missali igitur Romano in Tit. de Prepar. Sacerd. celebrat. ita habetur. *Sacerdos celebraturus Missam prævia Confessione Sacramentali, quando opus est & saltem Matutino cum Laudibus absoluto orationi aliquantulum vacet, & orationes inferius postas pro temporis opportunitate dicat*. Expiari per confessionem Sacerdotem in misero gravi peccati statu jacentem, quando Confessarii copiam habet de præcepto proculdubio est *Trid. sess. 13. cap. 7*. reliqua potius ad consilium, quam ad præceptum spectant: de quo latius disputant DD. Sacerdos ergo Missam celebraturus ad Sacristiam, quæ etiam Sacristium appellatur, accedit, ut vestibus Sacris, mundis quidem, & integris, induatur. Hic enim locus ventrem Virginalem, ubi Verbum Divinum nostram induit naturam, representat juxta Durand. & alios, nec licet paramenta sumere de alteri, cum id competat tantum Episcopis, sive solemniter, sive priyatim cele-

Tom. I.

brent. Inferioribus verò habentibus usum Pontificalium, non nisi quando in Pontificalibus celebrant. Ut declaravit S. Cong. & approbavit Urbano VIII. & constat ex principio Missalis. Ubi Sacristia non est, ut aliquando accidit, poterit Sacerdos juxta altare paramentis indui. Et quidem debet esse decenter vestitus, ita ut superior vestis talum pedis attingat, quatenus commode fieri possit: item calcatus, non nudis pedibus celebrare debet: nam ut ait *Durandus* per pedes convenienter affectus intelliguntur: debent namque Sacerdotes habere affectus, & desideria calcata, ne pulvere terrenorum, seu temporalium maculentur. Per hujusmodi quoque calcamentum prohibitorum pedum congruè intelligitur, ne videlicet ad illicita festinent. Prælati quidem in Pontificalibus, sandaliis utuntur, & illud Dominicæ Incarnationis calcamentum significat de quo ipse in Psalmo *In Idumeam*, inquit, *extendam calcamentum meum*. Id est Gentilibus notam faciam Incarnationem meam. Pontifex sandaliis rubeis utitur: in pede dextero habet crucem auream. *Cald. de Eccles. Romæ, fol. 133*, sed non est necesse, calcæos, vel sandalia esse benedicta, cum hujusmodi consuetudo, tantum sit ex quadam decentia introducta. In Episcopis autem sandalia necessaria sunt, sicut fortè, & olim in Sacerdotibus: Sacerdos celebraturus manus lavat corporaliter, quod fit in significationem spiritualis, & etiam corporalis munditiæ: Deinde sacras induit vestes, quæ ad similitudinem Legis antiquæ sunt admissæ. *Exod. 18. Faciesque vestem sanctam Aaron fratri tuo ad gloriam, & decorem*: quid & suo modo erat in usu, etiam apud Gentiles juxta illud *Virgil. puraque in veste Sacerdos*.

367. Primo ergo assumit amicticum, quo olim caput tegebatur, & quem Pontifex loco Ephod, seu superhumeralis, & Rationalis juxta aliquos habet, de quo postea. Amictus juxta Alcuinum dicitur à quodam verbo Græco, quod *induo* significat. Denotat equidem velum, quo in Passionis nocte Milites Redemptoris faciem velabant: & spineam coronam ejus capiti impositam, vel etiam humanitatem, qua recta erat Divinitas: ipsoque significatur fiducia, seu spes, qua debet Sacerdos accedere ad offerendum Deo tantum sacrificium: hinc dicit: *Impone Domine capiti meo galeam salutis*. Galea enim salutis metaphoricè spem significat: sub spe autem fides intelligitur: quippe quæ est sperandarum substantia rerum.

Mmm

Amic

Amictus aliquando appellatur *Ambolagium*, *Anabolegium*, *Anaboleum*, & *Humeralis*. *Macr. Hiero-Lexic. V. Amictus*. Secunda Sacerdotalis vestis est *Alba*, quae tunica talaris, quia usque ad talos descendit, & hac ratione etiam *podaris* appellatur: quia usque ad pedes descendit, ait *D. Isidorus*: *podos enim Graeci pedes dicunt*: aliud juxta *D. Thom.* ad vestem candidam, qua fuit Christus in conspectu Herodis delussus. Et juxta *Durand. Innocent. & Suar.* ob speciem candoris munditiam, quam in anima, & operibus Sacerdos habere debet, significat, & hinc ipse orat: *Dealba me Domine, & munda cor meum, ut in sanguine agni dealbatus gaudiis perfruatur sempiternis*. Etiam dicitur *Gamisia*, *tunica linea*, *sapparum*, & *linea Dalmatica*. 3. Debet autem Alba circa lumbos Sacerdotis, seu Pontificis zona, seu cingulo (quod in Lege, & apud *Gregos* *zosit*, sive *baleum* dicebatur) praecingi, ne defluendo, incensum impediatur. Alluditque juxta *Innoc.* ad id, quod *Joan. in Apocal. 1.* ait: *Vidi septem candelabra aureo, & in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis vestitum podere, & praecinctum ad mallas zona aurea*. Denotaturque funes, & flagella, quae Corpus Christi ambierunt. Item carnis continentiam, & castitatem: nam circa lumbos, in quibus luxuria dominatur, debet accingi. Et hinc in oratione dicitur: *Praecinge me Domine cingulo puritatis, & extingue in lumbis meis humorem libidinis, ut maneat in me virtus continentia, & castitatis*. Nec cingulum Sacerdotis debet habere fascias pendentes, quod abusum reputant aliqui. At vero in sinistro latere Pontificis duplex cingulum succentorium pendet: quia duo sunt, quibus castitas roboratur, & sine quibus difficile conservatur: Oratio nempe, & jejunium. 4. indumentum est *Manipulus*. Olim quidem in usu erat linteum, vel sudariolum ad extergendum sudorem, seu lachrymas, eratque proprium Subdiaconi indumentum, quod ipse ferebat, praecipue ad sacra vasa polienda: alluditque ad funem, qua Christus in Passione fuit ligatus, vel ad humanitatem Christi, seu ejus pugnam pro justitia: & moraliter fletum, veram poenitentiam, & cordis compunctionem indicat, qua Sacerdotes ad altare accedere debent: cui sane poenitentia postea respondet manipulus retributionis, juxta illud *Psal. 125. Qui seminant in lachrymis in exultatione metent. Et sic in oratione dicitur: Mearum Domi-*

ne portare manipulum fletus, & doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris. Manipulus nunquam in Processionibus, etiam Corporis Christi, ferri debet: nec ad Vesperas, quamquam celebrans sit inductus pluvialis: quia extra sacrificium ordinario sudariolo lachrymae, ac sudor abstergi possunt. Indui quidem debet ita ut brachii tubitum non excurrat, sed iuxta manum, nam manipulus à manu dicitur. Graeci, & Maronitae duos manipulos gestant, unum nempe in unoquoque brachio. Episcopo, quando celebrat, imponitur manipulus facta jam confessione, quando dicit: *Indulgentiam, &c.* Olim quidem manipulo calix purificabatur, & ideo linteus erat: & praecipue ille, quem gestabat Subdiaconus. Sed hodie quodam linteolo calix tergitur, & purificatur: & hac de causa *purificatorium* dicitur, & quamvis non benedicatur debet in ejus medio crux acu depingi, ut à ceteris linteolis pro sacrificio preparatis distinguatur. Etiam aliquando manipulus appellatur *Brachiale*, *Brandesum*, *Epimanchion*, *fanon linteum*, *manica*, *mantile*, *orarium*, & *sudarium*. *Macr. Hiero-Lexic.* Apud Poetas Manipulus erat pars centuria ita dicta, quod sub Romulo pauper adhuc Romanus exercitus manipulos fecit, ac herbarum hastis alligatos in bello pro signis, aut vexillis gerebat. Ut canit *Ovid. Pertica suspensus portabat longa manipulos: unde manipularis nomina Miles habet*. 5. Vestis sacra *stola*, sic appellata à verbo Graeco, quod talarem vestem, seu togam significat. Allusivè representat funem, quo Christus fuit ligatus, & ejus crucem: idcirco ante pectus in modum crucis eam collocant Sacerdotes, aliter verò Episcopi, qui ex utraque parte pendentes habent, eo quod ante pectus crucem deferant. Item denotat juxta *Durandum*, stolum primam, quae fuit innocentiae significativa. Hinc juxta *Suarez* ad Christum per obedientiam restituendus est homo in eum statum, quem per inobedientiam amissit, ideo Sacerdos, quando sibi stolum imponit, orat dicens: *Redde mihi Domine stolum immortalitatis, quam perdidisti in praevocatione primi parentis, & quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum*. Stola quidem à contionatoribus deferri solet: non verò Romae ad Summi Pontificis reverentiam: qui ea continuo, etiam in viis publicis utitur: quin, & olim, etiam Sacerdotes cum Stola Incedere tenebantur. Quando Papa celebrat privatim in

in aliqua Ecclesia, priusquam paramentis ad celebrandum induatur, debet illi Stolum auferte primus Cardinalis Diaconus, & in ejus defectu ultimus Cardinalis Presbyter. Deinde, Cardinalis potest uti Stola, quando praedicat in Ecclesia sui tituli, sub mozeta tamen ad differentiam Papae, qui illam supra mozetam defert: at extra Urbem Cardinales, & etiam Episcopi Stolum supra mozetam in concionando deferte valent. In *Textu in c. 91. D. 23.* sub excommunicatione prohibetur, ne Sacerdos ad solemnia Missarum accedat, aut per se Deo Sacrificium oblaturus, aut Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini Nostri Jesu-Christi sumpturus, quam oratorio, id est Stola utroque humero circumspiciat. Nihilominus sine Stola communicare à mortali excusant *Bonacin. Macri*, & alii sicut etiam sine ea communionem infirmo porrigere. *Lacr. lib. 6. p. 2. n. 335.* Benedictiones fructuum, candelarum, aliarumque rerum, quae cuilibet Sacerdoti permittuntur, debent ab ipso fieri superpelliceo, & stola induto: quae debet esse violacei coloris in omnibus benedictionibus, ubi exorcismi habentur, vel saltem coloris currentis diei, ut in Rituali praescribitur: Diaconus nequit sine Stola canere Evangelium, quia profect Christi verba: ipse tamen Stolum in sinistro humero defert, ut sciat, Ministrum Evangelii esse, non praepositum: Sacerdos verò utroque humero circumspiciendum esse debet. Demum Stola etiam dicitur *Orarium*, eo quod Oratoribus, seu Praedicatoribus concedatur, ut ait *Alcainus*. Etiam *Epitracheion* à Verbo Graeco, quod torquem vel collare significat, aliquando dicitur. 6. Ornamentum est *Casula* sic dicta à Casa juxta *Raban*. Eo, quod totum hominem tegat, quasi parva Casa: à Graecis dicitur *planeta*, quasi stella errans, quia antiquitus eum latissimo initio, & sine manicis erat, ejusque limbus super brachia, & scapulas projectus errabundus totum circumdabat corpus, & hinc planeta ab errore dicebatur. Indicatque vestem coelestem, seu purpuream, qua Christus ob Militum irrationem indutus est. Item juxta *Suarez*. Casula significat, sicut & Stola jugum Domini, ut ex oratione liquet, ubi dicitur, *Domine, qui dixisti, jugum meum suave est, & onus meum leve, fac, ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam*. Sed diversa ratione, ac Stola: haec namque significat jugum Crucis Christi, planeta jugum amoris: Stola patientiam, & fortitudinem, quae ad jugum illud ferendum

necessaria est: Casula suavitatem, & dulcedinem jugi hujus, quae ex charitate provenit, significat. Casula etiam dicitur *Casubula*, *Penula*, *Superhumeralis*, & *Pholomium*. Episcopus, quando in Pontificalibus celebrat, calcatur caligis, exiit capam manus lavat, induit Amictum, & Albam, Cingulum ponit, accipit Crucem pectoralem, Stolum, Tunicellam, Dalmaticam, Chirotechas, planetam, mitram, anulum cordis, & manipulum, pro quibus omnibus formis in Missali praescriptis utitur. Haec quidem sunt vestimenta sacra, & benedicta, quibus Sacerdos tamquam Advocatus, & pugil cum antiquo hoste pugnaturus, quasi armis praecingitur. Sandalia enim pro crocibus assumit, amictu pro galea caput contegit, polonica totum corpus Alba cooperit, Cingulum assumit pro arcu: cum Stola collum circumdat, quasi hastam contra resistentem hostem vibrat, manipulo pro clava utitur, Casula quasi Clypeo protegitur, manus armatur Libro pro gladio, atque ita instructus ad postremum per confessionem, diaboli renuntiat dominio. Sic *Joan. Belet. in suo Ratione*. Sex praedictae vestes sunt benedicendae ad Sacrificium Missae, arg. c. 42. de *Cont. D. 1.* Alba, Stola, & planeta dicuntur paramenta majora, amictus, cingulum, & manipulus paramenta minora nuncupantur. Sine aliquo majorem voluntarie Missam dicere grave est. Sine aliquo minorum celebrare, si necessitas excuset, nullum peccatum, extra necessitatem veniale erit ob materiam parvitatem, quamvis alii rigidius discurrant. Sine omnibus omnino celebrare solum ob mortis metum potest excusari, si non cedat in fidei, vel Religionis contemptum: quippe tunc nullo modo posset fieri, *juxta omnes*. *de Sacram. Eucharistiae, c. 1. §. 1.*

368 Sunt praeterea aliae vestes propriae Clericorum, de quibus hac occasione, nullibi melius, quam in praesentiarum, aliquid dicere expedit. *Superpellicium* quidem est Ecclesiasticum indumentum universo Clero commune. Italicè *Cotta*, vel ex quadam voce Graeca, tunicam significantem, vel ex Arabico *Kittan*, id est, *linum* nuncupatur, quippe ex hac materia superpellicium conficitur. Et quidem sic appellatur, quia antiquitus super tunica, pelliceas de mortuorum animalium pellibus factas, induebatur: quod adhuc in quibusdam observatur Ecclesiis, ad res praesentandum, quod Adam per peccatum pelibus vestitus est. Superpellicium etenim per suum candorem, vitam inno-

centiam, munditiam, & puritatem castitatis, qua Status Ecclesiasticus resplendere debet, designat: Et eo quidem omnes Clerici ad Sacra ministeria uti valent. Præterea: Diaconus in Missis solemnibus, in Processionibus, & benedictionibus solemniter factis *Dalmatica* utitur, sic quidem dicta à *Dalmatia*, ubi primo inventa fuit juxta *D. Isidor.* & in signum lætitiæ afferitur. c. 3. *D. 76.* & tunicam inconsutilem designat. Ea quidem uti cœperunt, ob incommoditatem *Colobij*, quo antea veteres utebantur teste *Alcino.* Erat autem *Colobium* vestis sine manicis. Deinde Subdiaconi propriam vestem habent, quæ *tunicella* dicitur, & debet esse longior, & strictior, quam *Dalmatica*: sed hodie præcipue in nostra Hispania, utraque indistincte *Dalmatica* nuncupatur, & ejusdem formæ sunt. Et olim quidem Sacerdotes *Dalmaticis* ante Casularum usum induebantur, postea verò, cum Casulis uti cœpissent, *Dalmaticas* Diaconis *S. Sylvester* Papa concessit. Quandoque tamen in Ecclesia nedum Diaconis, sed neque ipsis Episcopis absque Papæ permissu *Dalmaticis* uti licebat. 6. 10. *D. 23.* Verum postea Episcopi omnes sub Casula pasim *Dalmaticis* usi sunt, quin, & hodie Episcopus simul utitur, & *Dalmatica*, & *tunicella*, & omnium ornamento, ut ostendat, se perfectè omnes habere ordines, tamquam qui eos aliis confert. Minores verò Sacerdotes, cum eos non conferant, ideo illa non portant: præterquamquod cum Pontifex magis expressè, quam simplex Sacerdos, in ornamento, atque in officio similitudinem gerat Salvatoris, ideo illa deferre debet. Regulariter *Dalmatica*, & *tunicella* utuntur Diaconus, & Subdiaconus in Missa solemnî, & Processionibus, & benedictionibus, quando Sacerdoti ministrant. In diebus jejuniorum (præterquam in Vigiliis Sanctorum) & in Dominicis, & feriis Adventus, & Quadragesimæ, ac in Vigilia Pentecostes ante Missam, (exceptis Dominicis: *Gaudete.* Etiam si ejus Missa infra hebdomadam repetatur, & Dominica: *Letare.* Vigilia Nativitatis Domini, Sabbato Sancto in benedictione Cerei, & in Missa, ac in quatuor Temporibus Pentecostes: Item in benedictione Candelarum, & in processione in die Purificationis B. Mariæ, & in benedictione Cinerum, & Palmarum, & Processione, in Cathedralibus, & præcipuis Ecclesiis utuntur planetis plicatis ante pectus: quam planetam Diaconus dimittit, cum lecturus est Evangelium, eaque tunc super sinis-

trum humerum super Stola complicatur, aut ponitur aliud genus Stola latioris in modum planetae plicata: Et facta communionem, resumit planetam, ut prius. Similiter Subdiaconus dimittit eam, cum lecturus est Epistolam, quam legit in Alba, & ea finita, osculataque celebrantis manu, planetam resumit ut prius. In Minotibus autem Ecclesiis, prædictis diebus jejuniorum Alba tantum amicti ministrant, Subdiaconus cum Manipulo, Diaconus cum Stola ab humero sinistro-pendent subdextrum *Sic Rubric. Missal.* in Capella quidem Pontificia Diaconi, & Subdiaconi præter Manipulum gestant in Alba manicis frustilla coloris currentis festi expensa juxta antiquum Ritus. Est, & alia vestis, quæ in Processionibus, solemnibusque benedictionibus defertur, & vocatur *Cappa* eo, quod cætera indumenta, totumque hominem capiat, contegatque: habet caputium, quod est superum gaudium: & quia à pluvia defendit jam communiter *pluvialis* appellatur, crediturque à Legali tunica mutata, de qua in *Exod. 28.* ibi: *Facies, & tunica superhumeralis totam hyacinthinam, in cujus medio supra erit capitium: deorsum verò ad pedes ejusdem tunice per circuitum quasi mala pumica facies ex hyacintho, & purpura.* Non tamen benedicitur, cum non ordinetur ad Sacrificium Missæ, & omnibus ordinibus Ecclesiasticis communis est. Nomine itidem Cappa etiam Cappa magna intelligitur, seu Cappa longa cum caputo, pellibus, vel serico subsuto secundum temporum exigentiam, qua quidem utuntur Cardinales, Episcopi, & in multis Cathedralibus, etiam Canonici. Cappa etenim Sacerdotalis dignitatem eminentiam significat, caudæ longitudo denotat, quod Sacerdotalis dignitas usque ad diem Judicii erit duratura: pellis, quæ in collo ejusdem & circa pectus subsuta est Prælatum monet, peccatorem esse, vel etiam ob mortis memoriam ponitur. In Macutino quidem etiam solemnissimo non est utendum pluviali, vel alio paramento, nisi tempore nonæ lectionis, quæ ab hebdomadario dicitur, qui una cum duobus præcatoribus paratur pluvialibus, & continuabunt deinde recitationem Laudum iisdem solemnitatibus fieri solitis ad ejusdem diei Vesperas. Cum celebrans utitur pluviali semper deponit manipulum, & ubi pluviale habere non potest in benedictionibus, quæ fiunt in altari celebrans stat sine planeta cum Alba, & Stola. Præterea paramenta altaris, cele-

brantis, & Ministrorum debent esse coloris convenientes officio, & Missæ diei secundum Romanæ Ecclesiæ usum: hæc namque quinque coloribus uti consuevit: nempe, albo, rubro, viridi, violaceo, & nigro prout in Rubricis singulis temporibus, & festivitibus præscribuntur. Et juxta *Durand.* cortina alba significat vitæ munditiam, rubea charitatem, viridis contemplationem, nigra carnis mortificationem, livida, seu violacea tribulationem: quandoque panni sunt varii coloris ad denotandum, quod cor nostrum purgatum esse debet à vitis, & in eo debent esse cortinæ virtutum, & varietates bonorum operum. Color aureus, seu croceus æquivallet omni colori, quippe ad ipsum omnes concurrunt. Rubrica autem de coloribus non est præcepti, sed directionis. *Laer. lib. 6. p. 2. ex n. 340.*

369. Est & aliud ornamentum proprium Cardinalium, & Episcoporum quod dicitur *byrrum*, *byrrum*, seu *mozeta*. Romæ solus Pontifex fert byrrum, seu mozeta super tunicam lineam, seu rochetum absque manteleto, quod etiam *Dalmatica*, seu tunica appellatur, quod profectò signum est jurisdictionis, nam cum aliquis propriæ domi moratur non indiget manteleto uti Pontifex in hebdomada in Albis albo, alias rubro byrro utitur. Cardinales in Ecclesiis suorum Titulorum, in Congregationibus, quas in propriis Palatiis habent, & in Sede vacante utuntur byrro, & rochetto absque manteleto: quippe tunc jurisdictionem exercent, Episcopi extra Diocesim propriam nequeunt deferre mozeta. Roquetum equidem linea vestis est peculiaris Episcoporum, sic à quibusdam verbis, Græcis mollem tunicam significantibus, dicta: habet manicas obstrictas ad significandum debere Prælatum manus promptas, & expeditas ad elargiendam elemosynam habere. Prælati enim usum rocheti habens eo uti debet, dum obsequium Regis Oratoribus præstat in audientia Summi Pontificis, seu in visitatione Cardinalis novelli, sive à Legatione redeuntis, & quando visitar aliquem habentem titulum Serenissimi Prælati Regulares non rochetto, sed superpelliceo in Missa induuntur. Usus quidem rocheti solum debet permitti illis, quibus de jure competit, nec alicui licet inservire, aut assistere in celebratione Missarum, aut Divinorum Officiorum cum rochetto, neque cum cotta habente manicas angustas adinstar rocheti: & idem servandum est in concionibus. Sic à *S. Cong. Rit.*

declaratum est, & approbatum ab *Urbano VIII.* ut constat ex principio Missalis. Deinde: *Camelaucium* est byrretum Monachale Græcorum, & Benedictinorum cuius limbus binas appendices parabolice figuris desinentes habet, quæ faciæ tempora contegunt, ejus futuræ in quatuor partes æquales fiunt, & aliquantulum elevatæ quatuor crucis angulos efformant. Et ita est byrretum Papæ ex purpureo holoserico raso pro estate: & villosio armellina pelle subsuto in hyeme, & *Camaurum* communiter appellatur, licet aliquando *Camaurum* pro Tiara usurpetur. *Galerus* insuper, vel *Galerum* hodie pro Cardinalitio pileo, *Hispanæ Capelo*, accipitur, & eo in solemnibus equitationibus, & alias Cardinales utuntur: quin & olim in Conciliis, & Consistoriis galero, non tamen byrreto utebantur. *Macri Hero-Lexic. V. Cardinalis Innoc. enim IV. pileum rubrum Cardinalibus concessit. Bonifacius VIII. Ann. 1294. eis vestes dedit purpureas ad Consulium Romanorum imitationem, qui hujusmodi vestibus in anno Consulatus utebantur. Gregor. XIV. Ann. 1590. etiam Cardinalibus Regularibus rubrum pileum concessit. Episcopi autem galero, serico viridi, subsuto utuntur. Pallium equidem, quod est insigne plenitudinis officii Pontificalis. cap. 23. de Privileg. aliquibus Episcopis ex privilegio, & omnibus Archiepiscopis de Jure Communi conceditur. Etiam appellatur *stola Apostolatus*, *stola Archiepiscopatus*, & *stola Pontificalis*, successitque loco Ephod, ut alibi insinuatum est; *Ephod* enim Hebraica vox est, significatque saperhumeralis, quo Summus Hebræorum Pontifex induebatur. Aliquando dictio *Bad*, id ex, *lini* additur. Et hujusmodi vestis erat tam Sacerdotibus, quam Levitis communis, quin & tertium Ephod Politicum erat, quod & ipsis Laicis permittebatur, sicut erat illud, quod David deferebat, quando ante Arcam saltabat. 2. Reg. 6. v. 14. Sed certè Ephod Summi Sacerdotis omnibus aliis erat nobilius. Sic Aaronis Ephod depingitur in *Exod. 28. ex n. 6. Facient autem superhumeralis de auro, & hyacinto, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta opere polymito: duas oras junctas habebit in utroque latere summitatum, ut in unum redeant. Ipsa quoque textura, & cuncta operis varietas erit ex auro, & hyacinto, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta: uniusque duos lapides onychinos, & sculpsit in eis nomina filiorum Israel, sex nomina in lapide uno, & sex reliqua in altero, juxta ordinem nativ-**